

Ruské vojsko v XVII. století.*)

17. století jest přechodnou epochou v dějinách ruské ozbrojené moci. V tuto dobu vidíme vedle historických vojsk nová vojska nacvičená podle cizozemského způsobu. Tato skupina vojsk se značně rozlišuje od vojsk domácích jak svým rázem, tak i svou organisací. Stálá vojska „cizineckého šiku“ postupně vytlačují staré vojenské oddíly a tak se připravuje vojenská reforma Petra Velikého.

Studium správy a organisace ozbrojené moci moskevského státu jest značně obtížné, poněvadž moskevská epocha nevytvořila všeobecných právních norem týkajících se vojska. V tomto oboru všecko bylo regulováno samostatnými nařízeními, která byla vyvolávána potřebou doby. Jde zde o fakta, o praksi skutečného vojenského života.

Studující tento vojenský život moskevského státu, pozorujeme, jak se v něm proplétá několik směrů, několik vedoucích zásad.

V souvislosti se všemi zvláštnostmi vnitřní politiky nebyla správa vojenství v moskevském státě sjednocena. Vedení vojenských záležitostí bylo svěřeno dlouhé řadě příkazů, které se dotýkaly vojenských věcí v tom nebo jiném oboru. Doba nevytvořila v Moskvě jednotného ústředního vojenského orgánu.

Ve skupině vojenských příkazů byly: R a z r j a d n ý p r i k a z, kterému byli podřízeni všichni sloužící lidé konající dvorní a vojenskou službu; S t ř e l e c k ý p r i k a z, v jehož správě byly střelecké pluky; P u š k a r s k ý p r i k a z, jemuž náležela správa dělostřelctva a technických vojsk; p r i k a z K o z á c k ý pro správu městských kozáků; p r i k a z y O r u ž e j n ý a B r o n n ý, které se zabývaly zásobováním vojska zbraní a municí; p r i k a z I n o z e m n ý, kterému byli podřízeni všichni cizinci ve vojenské službě; p r i k a z R e j t a r s k ý, v jehož odboru byla jízda cizozemského šiku. Prozatímně existoval p r i k a z S v o l á v á n í v o j e n s k ý c h l i d í. Konečně ve

---

*) Poznámka redakce. K článku připojil autor četné poznámky, jež z důvodů úsporných bylo nutno vynechati.

správě Kazaňského prikazu, který rozprostíral svou moc na území bývalého kazaňského a astrachanského carství a Sibiře, byli všichni vojenští lidé bydlící na tomto území. Maloruští kozáci byli spravováni v Malorossijském prikazu. Poměstný prikaz může být také připojen ke skupině vojenských prikazů, podle jeho významu.

Jak vidíme, toto množství vojenských úřadů, kterým byly podřízeny různé vojenské oddíly a vojenské záležitosti, nebylo sjednoceno. Mezitím v 17. století byl už dokonán proces osamostatnění vojenství. Konečně vytvořily se třídy osob, pro které vojenská služba byla povinností.

Tyto třídy byly pouze dvě. Třída vyšší — dvořané a děti bojarské, a nižší třída, do které patřili ostatní sloužící lidé: obyvatelstvo obchodních obcí, t. zv. „posádů“, sedláci a cizozemci z národů náležejících k Moskvě.

Členové vyšší třídy konali službu osobně; v nižší třídě nespadala vojenská povinnost na osobu, nýbrž na kolektiv: obchodní obec (посадъ), zemědělská obec (сельская община). Výpočet službou povinných lidí prováděl se z pluhů nebo z usedlostí. Kolektivy dávaly potřebný počet lidí; to byli datoční lidé.

Odvod datočných lidí (наборъ) 17. století přišel jako záměna doplnění (прибору) 16. věku. V 16. století k doplnění stálých vojenských oddílů (šlechtická jízda a střelecké pluky) lidé přidávali se z válečné rezervy (měšťané a sedláci). Odváděli se nejprve jen v době války. První zprávu o tom nacházíme z r. 1545 při kazaňském tažení. Bylo rozkázáno odváděti jednoho člověka z třech usedlostí neplatících daně nebo z pěti platících usedlostí. Polovina lidí musila mít koně. V 17. století datoční lidé odvádějí se pro sestavení nových oddílů, především oddílů cizozemského šiku. Odvádění datočných lidí provádělo se podle velikosti pozemku (1 osoba ze 300 měř půdy) nebo z počtu domů (1 osoba na 50 domů). Zbraň, koně a celé zaopatření dostávali z těch měst a okresů, ze kterých byli odváděni. V listině cara Michaila Fedoroviče bylo rozkázáno, aby datoční lidé „byli hodní a též na dobrých koních a aby byli dobře ozbrojeni a do pancéřů oblečení.“

Počínaje r. 1651 odváděli ze státních, klášterních a soukromých pozemků dragouny a soldaty již každoročně a to 1 jezdcem s puškou a 1 soldatou ze 100 sedláckých domů.

Kromě služby povinné jest známa v moskevském státě též služba dobrovolná. Volní lidé, t. j. ti, kteří nebyli zapsáni ani do služby ani k placení daní, sestavili po prvé střelecké a kozácké pluky. Ruské dobrovolníky vidíme též v prvních řadách soldatských, dragounských a rejterských pluků. Důležitou zvláštností služby vyšší třídy bylo, že osobní služba dvořanů a dětí bojarských byla dědičnou (по отечеству), kdežto nižší třída sestávala ze stále se měnících lidí. Avšak velmi brzo stálé vojsko nižší třídy — střelci — přijalo zásadu osobní dědičné služby. Následkem toho vidíme, že v 17. století domácí oddíly — šlechtická jízda a střelecká pěchota — konají službu na základě dědičnosti.

Velmi důležitý rozdíl mezi vyšší a nižší třídou byl také v tom, že dvořané a děti bojarské konali službu s v o t č i n a p o m ě s t í, sloužící lidé nižší třídy pak byli za službu odměňováni r o l e m i nebo peněžitou náhradou. Vlastnictví služilého statku nebo role bylo těsně spojeno s konáním služby. Nedostavení se do služby mohlo míti za následek ztrátu územního náделu.

To jest jen náskok vůdčích zásad vojenské organisace moskevské v 17. století. Tyto zásady se stále křížují a splétají mezi sebou. Čím více roste význam cizozemských pluků, tím méně se zachovávají tyto historické základy vojenství.

Ve druhé polovici 17. stol. rejtaři, dragouni a soldati docela stejně dostávají za službu pozemky a peněžitou odměnu jako dvořané, děti bojarské a střelci. Složení vojenských oddílů stává se velmi smíšeným. I dříve byly již pozorovány případy, že datoční lidé sloužili i v oddílech vyšší třídy; teď, když vzrůstají pluky cizozemského šiku, dvořané, děti bojarské, lidé platící a neplatící daně — všichni spolu slouží v rejterských, dragounských a soldatských plucích. Spolu s tím zásada dědičné služby ztrácí svůj bývalý význam.

Všechno to vznikalo následkem toho, že moskevská vláda seznávala postupně nedostatky staré vojenské organisace. Ve válkách se svými západními sousedy Moskva dobře viděla přednosti cizozemského vojenského výcviku a vysokou technickou přípravu nepřítele. Úspěchy Moskvy na východní a jižní hranici ještě více přesvědčovaly vládu o vysokém významu západního válečnictví.

Nyní se seznámíme se složením oddílů ruského vojska 17. století.

Ve skupině domácích vojenských oddílů první místo patřilo šlechtické jízdě. Zámožná šlechta konala službu t. zv.

plukovní a ochraňovala hranice státu. Na každé jaro určitá města dávala pluky šlechticů a bojarských dětí. V době míru v šiku byla jen polovina službou povinných dvořanů; byla vystřídána druhou polovinou 1. července. Když byla prohlášena válka, obě skupiny povolávaly se současně.

Plukovní služba konala se jen z obydlených (населенныхъ) pozemků a žádalo se, aby každý šlechtic přijížděl do služby na svém koni, se svými sluhy a ve své zbroji, podle svých majetkových prostředků. Nezámožní šlechtici, kteří měli malé nebo neobydlené pozemky, konali službu p o s á d k o v o u. V této skupině t. zv. městské jízdy byly zapsány i nemajetné děti bojarské, murzi a tatarská knížata.

Moskevští šlechtici, t. j. ti, kteří byli zapsáni do moskevského seznamu sloužících lidí, cenili se značně výše, nežli ostatní šlechtici. Býti zapsán do moskevského seznamu bylo velice těžko dosažitelným cílem pro venkovského šlechtice. Služba moskevských dvořanů konala se před zraky cara a z jejich prostředí obsazovaly se všechny dvorní hodnosti.

Lepší lidé, zvolení z venkovských šlechticů, nazývali se žilci a z nich byly sestaveny zvláštní žilecké oddíly. Pluky moskevských dvořanů spolu s žileckými oddíly tvořily gardu moskevského cara a v historických památkách můžeme najíti, že existoval zvláštní carův pluk.

Svolávání šlechtické jízdy se dělo podle carského rozkazu zvláště splnomocněnými lidmi. Svolavatel jízdy po příjezdu do určeného města předával náčelníku oblastné venkovské správy — vévodovi — carskou listinu a seznam sloužících lidí, který dostal v Moskvě; vévoda (воевода) k tomuto seznamu připojoval ještě seznam mladých šlechticů, kteří doposud nepodléhali branné službě. Šlechtici, bydlící na svých statcích, byli svoláváni zvláštními vyslanci.

Ti, kteří podléhali službě, zapisovali se po příjezdu do města u svolavatele. Všichni sloužící lidé byli připsáni pluku svého okresu, který měl jméno největšího města v tom kterém okresu (Tulský pluk, Rjazanský, Muromský, Pskovský atd.).

Když svolávání jízdy bylo ukončeno v okresu, byla skupina sezvaných pod velitelstvím „golov“ posílána do určitého střediska armádnímu vévodovi, který ze všech sezvaných tvořil válečné oddíly.

Domácí pěchotou byli střelci. Vyrostli z pluků ochrany

z doby velkoknížete Vasilija Ivannoviče. Částečně byli organisováni za doby cara Ivana Hrozného. Ba, je možno skoro říci, že tento car byl tvůrcem ruské pěchoty; do této doby pěší oddíly sestávaly z různých bojovníků, kteří byli ozbrojeni klacky, sekýrami a loveckými oštěpy. Do střeleckých pluků zařazovali se volní lidé, kteří neplatili daně a nebyli zapsáni do služby (не записанния ни въ тягло, ни въ службу). R. 1646 byli zapsáni do střeleckých oddílů též cizozemci. Služba střelců trvala po celý jejich život v Moskvě a v posádkách různých měst. Za službu dostávali usedlosti nebo role, na kterých pracovali a bydlili se svými rodinami; kromě toho peněžitou a naturální odměnu (денежное и хлѣбное жалованье) a právo na provozování obchodu.

Služba střelců byla nejen dědičná, ale dokonce i rodinná. V carských listinách nalézáme rozkazy okresním vévodům, aby pořídili soupis všech mladých lidí, bydlících v domácnosti střeleckých rodin.

Moskevští střelci, t. j. ti, kteří konali službu v Moskvě a ochraňovali carský palác a Kreml, měli před venkovskými některé přednosti ve věci poplatků a služby.

Vedle domácího vojska byli ještě jízdní a pěší městští kozáci. Pocházeli ze svobodných nerobotných lidí, nemajících pozemků. První zmínka o nich jest v ruských letopisech v r. 1444 při popisu bitvy s carevičem Mustafou. Mluví se tam o rjazanských kozácích, kteří bojovali na lyžích ozbrojeni oštěpy a šavlemi. Většinou byli umístěni na hranicích pro ochranu státu a nejdůležitějším jejich úkolem bylo pozorování pohybu kočovných kmenů v stepích (сторожевая служба). Dostávali za službu pozemky; ti, kteří sloužili v ústředních okresech, nedostávali pozemních výměr, nýbrž peníze. Jejich právní postavení podobalo se postavení střelců.

Tak v 17. století v ruském vojsku byly dvě skupiny vojenských lidí, kteří za službu dostávali pozemky: 1. šlechtická jízda a 2. střelci a kozáci. Šlechtici dostávali poměstí, obydlená nebo neobydlená, jež nemuseli obdělávat sami, a živili se cizí prací; střelci a kozáci dostávali role, které měli sami obdělávat. Jen jejich náčelníci, kterými mohli býti jmenováni jen šlechtici, byli postaveni na roveň dvořanům.

Kromě pozemních nádelů dostávali sloužící lidé i peněžitou odměnu. Zásadně šlechtická jízda nedostávala služné, ale někdy na žádost šlechticů car uděloval (жаловалъ) jim peněžitou náhradu

(жалованье). Posádková jízda měla sloužiti jen z pozemků a v době míru pravidelně nedostávala služné, ale vyskytují se případy, kdy část této jízdy obdržela peníze za službu. Zde nebylo žádných pevných pravidel. Všechno řídilo se životem samým. Střelci dostávali služné pravidelně (ежелѣтъ = každoročně).

Vedle domácích vojsk byly v moskevském státě v 17. století ještě oddíly cvičené podle cizozemského způsobu.

Jízda sestávala z rejtarských pluků, ve kterých sloužili nejprve jen cizinci, a z pluků dragounských, které byly ve skutečnosti jízdní pěchotou. Už za doby cara Michaila Fedoroviče vstupovali do těchto pluků jako dobrovolci Tataři, kozáci a ruští volní lidé, kteří neměli pozemků. Vláda dávala jim 3 ruble na oděv a služební poplatek — 8 deneg denně; kromě toho dostávali od státu koně a zbraň.

Za doby cara Alexeje Michajloviče vytvořila se jakási pravidla pro doplnění této jízdy. Do rejtarských pluků zapisovali se žilci, venkovští dvořané, bojarské a dvořanské děti, nemající poměstí nebo mající malé poměstní výměry. Do dragounských pluků přibírali se lidé z kruhů maloobchodníků, z obyvatelstva pohraničních měst a ze sedláků. Vzhledem k různému složení těchto jezdeckých oddílů byly jim určeny různé peněžité poplatky za službu. Rejtaři dostávali 30 rublů ročně, dragouni jen 12 rublů; ale dragouni měli právo v době míru obchodovati a míti své obchodní místnosti jako střelci a kozáci.

Pěší oddíly, nacvičené podle cizozemského způsobu, sestávaly z soldatských pluků. První zprávu o nich nacházíme v carském rozkazu bojarinu Šeinovi, ve smolenském tažení r. 1632: „... A s nimi jsou nájemní němečtí lidé, kapitáni a rotmistři a pěší soldati; též býti s nimi, s německými plukovníky a kapitány, ruským lidem, synům bojarským a všem ostatním lidem, kteří jsou zapsáni do vojenského cvičení, jako pěší soldati“... Tato zpráva úplně přesně rozlišuje ruské lidi a soldaty, což vede k myšlence, že do této doby soldatské pluky sestávaly jen z cizinců. Soldati měli stejná práva jako dragouni. R. 1632 byli do odvodu k plukům soldatským zařazeni i ruští lidé. Kotošichin sděluje, že do soldatských pluků přibírají se sedláci z celého moskevského státu kromě Sibíře, Astrachaně i Kazaně; zbraň a prach dostávají z carských skladů, peněžitou odměnu ve výši 60 altyn měsíčně.

V čele moskevské armády byla celá řada velitelských hodností, které byly obsazovány bojary a jinými vysokými dvorskými hodnostáři. Členové carské rady (dumy) — dumní dvořané a dumní djáci — budeme-li je nazývat podle naší doby, byli důstojníky generálního štábu. R. 1616 takových důstojníků bylo jen 14. O význačném jejich postavení v 17. stol. svědčí jejich velký poměstný náděl.

Z toho všeho soudíme, že již v první polovici 17. století ruská branná moc sestávala z historických domácích oddílů a z pluků cizozemského výcviku. V době války k těmto vojskům připojovaly se též cizí oddíly.

Již začátkem panování cara Michaila Fedoroviče odcházeli do vojenských výprav s moskevskou armádou nájemný oddíl anglického lorda Astona. Později počali povolávat z ciziny vojenské instruktory, kteří i cvičili znova utvořené pluky z cizinců a ruských lidí. R. 1631 plukovník Lesly sebral ve Švédsku 5000 pěších soldatů, holandský plukovník van Dam sbíral v cizině pluk „hodných a nacvičených vojáků“. V smolenské armádě Šeina (v r. 1632), která čítala 32.000 bojovníků, bylo mezi jinými oddíly 6 pěších pluků cizozemského šiku pod velitelstvím cizozemců.

Okolnost, že v armádě byly spojeny oddíly různě nacvičené a nerozumějící jeden druhému, nepřinesla úspěchu. Nezdár u Smolenska dokázal, že armáda potřebuje provedení důležitých reforem.

Postupně během 17. století klesá význam starých domácích vojsk a na první místo vstupují vojska nacvičená podle cizozemského způsobu. Pohled na změny v počtu vojsk ruské armády během 17. století jasně ukazuje tento proces.

Podle seznamu sloužících lidí měla v r. 1630 ruská armáda 66.690 osob. Z tohoto počtu bylo:

I. Ve správě Razrjadného prikazu:

1. Carská garda: bojarů 14, okolních a jiných vyšších dvorních hodnostářů 13, stolníků 275, strjapčích 105, dvořanů moskevských 883, žilců 740. Úhrnem 1755 osob.
2. Šlechtická jízda: dvořané a děti bojarské — 23.676 osob.
3. Tatarové a jiní poddaní, kteří za službu odměňovali se územními podíly — 317 osob.
4. Ochraná služba na polské hranici — 746 osob.
5. Městští kozáci — 907 osob.

- II. Ve správě Střeleckého prikazu:
1. Moskevští střelci — 4048 osob.
  2. Venkovští střelci — 10.667 osob.
  3. Kozáci — 8873 osoby.
- III. Ve správě Kozáckého prikazu — 1694 městských kozáků.
- IV. Ve správě Puškarského prikazu — 3573 puškařů a vojáků technických oddílů.
- V. Ve správě Inozemního prikazu — 1608 osob.
- VI. Ve správě Kazaňského prikazu:
1. Dvořanů a bojarských dětí 1096, z nichž 60 ze sibiřských měst.
  2. Střelců — 11.180, z nichž na Sibiři 692.
  3. Cizozemců, sloužících murzů a Tatarů — 19.510.

Seznam dává úplně přesný počet moskevské armády — 66.690 bojovníků —, ze kterých bylo dvořanské jízdy 24.900, moskevských střelců 4048 a venkovských 22.100. To byly nejdůležitější části ruského vojska. Kromě toho v oblasti bývalého kazaňského a sibiřského carství bylo ještě přes 15.000 východních cizozemců, nezahrnutých do seznamu (Tataři, Čuvaši, Čeremisi, Mordva a Baškiři). Nedostávali peněžitých odměn a byli povoláni do služby jen v případě všeobecné mobilisace.

Vyslechneme-li svědectví současníků o množství ruského vojska v tuto dobu, shledáme v jejich zprávách značné neshody.

Ještě Richard Chensler (kapitán anglické lodi, která uvázla v ledové tříšti v ústí řeky Severní Dviny), který ztrávil celou zimu v Rusku v polovici 16. stol., vypravoval, že moskevský car může poslati do boje 200—300.000 lidí. „Sám nikdy nepodniká tažení s méně než 200.000 lidí a když odchází, ponechává ještě na hranicích velmi mnoho vojska: na liflandské hranici skoro 40.000, na litevské — 60.000, proti Tatarům též 60.000. Divíš se přímo, kolik on má lidí a při tom nepřibírá do armády ani sedláky ani obchodníky.“

G. Fletcher, anglický vyslanec v Moskvě r. 1588—89, vypočítal na 100.000 bojovných lidí, kteří jsou stále ve službě a kteří dostávají za to služné. Dle zpráv Francouze Margereta bylo začátkem 17. stol. v Moskvě jenom střelců na 10.000! Venkovští střelci drželi malé posádky, 60—80—150 osob, v pevnostech na hranicích tatarského území.

Stolník Čemodanov, který byl poslán do Benátek r. 1657, chlubil se tam, že „Jeho carské veličenstvo má nesčetné množství vojska“. Podle jeho zpráv bylo v Moskvě 40.000 střelců (sic!), nepočítaje venkovské. Kromě toho pluky dvořanů, žilců, dětí bojarských; donští, terští a jaičtí kozáci, Zaporožci, Tatarové, Baškiři a Kalmyci, a mnoho tisíc vojáků v plucích cizozemského šiku.

Kotošichin sděluje, že spolu s carem odchází do tažení pluk počtem asi 30.000 vojáků a kromě toho bojarské pluky dosahující 20.000 lidí. Podrobně vypravuje o organizaci střeleckých oddílů (prikazů). Píše, že v Moskvě bylo 20 střeleckých pluků, 800—1000 osob každý. Jeden z nich — stremjannoj — vždy čítal 1000 střelců. Ve venkovských městech sídlily 2—3 střelecké pluky. Podle svědectví švédského vyslance Palmkvira bylo r. 1674 v Moskvě 14 střeleckých pluků po 1200 osobách.

Jakub Rejtenfels, synovec carského lékaře, viděl r. 1670 parádu 60.000 jízdy, která překvapila cizince bohatstvím oděvu a ozbrojení.

Všecky tyto zprávy nejsou zcela hodnověrné. Jenom to jest jisto, že moskevská armáda rychle a neústupně rostla během celého 17. století.

Z posledního roku panování cara Fedora Alexejeviče (1681) zase máme oficiální výpočet ruského vojska, na jehož základě byly zjištěny vojenské síly státu.

Jízda:	1. Zapsaných do moskevského seznamu	6.385 osob
	2. Dvořanů venkovských a dětí bojarských.....	9.712 „
	3. Rejtaři a dragouni (25 pluků) ..	29.844 „
	4. Kozáci	14.991 „
Pěchota:	1. Střelci (16 moskevských pluků)..	22.060 „
	2. Soldati (38 pluků).....	59.203 „
Smíšené oddíly	21.830 „	
	Celkem	164.025 vojáků

K tomuto počtu třeba jest ještě připojiti 20—25.000 venkovských střelců nezapsaných v seznamu. Všech lidí v armádě bylo 190.000.

Z výkazu toho jest viděti, že koncem 17. století většinu regulérních vojsk ruské armády tvořily rejtarské, dragounské a soldatské

pluky (skoro 90.000) ; počet moskevských střelců vzrostl, venkovští střelci zůstali v témž počtu jako byli v první polovici století ; šlechtická jízda značně se zmenšila. To byly změny za dobu 50 let. Moskevská vláda již šla cestou reformem. Ale následkem toho, že sloužící lidé se po válce rozjížděli na své usedlosti a nemohli se posuzovati jako členové vojenské organisace, nemohl se v ruské společnosti této doby vytvořiti pojem vojska jako právnické osoby se zvláštní hierarchií, zvláštními povinnostmi a v souhlasu s tím se zvláštními právy.

V době míru šlechtici bydlili na svých statcích, střelci, kozáci a dragouni obdělávali svá role a obchodovali. Službu konaly jen nepatrné hlídací a posádkové oddíly pro vnitřní ochranu a na hranicích státu. V šiku pluků cizozemského výcviku zůstávaly též nepatrné posádky a důstojnické kádry. Celá ostatní armáda skutečně neexistovala!

Tento systém nepřispíval ke zvýšení vojenské odvahy a překážel technickému zařízení armády a správnému vyučování válečnictví na úrovni západních vojsk. Proto je pochopitelné, že koncem 17. století, přes ohromné výlohy a značný počet vojáků, moskevská armáda nebyla mocnou vojenskou organizací. Doplnění vojenských oddílů provádělo se špatně: šlechta nechtěla sloužiti pod vedením cizích plukovníků, odvádění branců nedávalo nutného počtu vojáků.

Svědék této doby, Posoškov, takto popisuje vojsko před reformami Petra Velikého: „Do služby naženou mnoho lidí, ale když se na ně pozorně podíváme, cítíme pouze ostudu. Pěchota měla špatné pušky a neuměla s nimi zacházeti; byla způsobilá brániti se jen kopím. Jízda však také nebyla lepší: slabé koně, tupé šavle, vojáci sami špatně oblečení a s puškami také neumějí zacházeti; někteří šlechtici neumějí ani pušky nabíjeti, jak budou střílet? Nemají snahy nepřítel zničiti, myslí jen na to, jak by se rychle dostali domů . . .“

Posudek Posoškova je samozřejmě velmi přísný, ale nejdůležitější jeho stránkou jest to, že obrátil pozornost na nedostatek správného technického vedení vojska. Jak mohla bojovati pěchota se špatnými puškami; co mohla učiniti jízda s tupými šavlemi na slabých koních; jak vůbec mohli jednati ve válce lidé, kteří neznali šiku a neuměli zacházeti se zbraní?

V takovém stavu bylo moskevské vojsko, když car Petr Alexejevič rozhodl se r. 1698 utvořiti novou armádu pro válku se Švédskem. Přibližovala se základní reforma celé ozbrojené moci Ruska.